

Més fum que llum

Té la nicotina efectes semblants a la cocaïna? Aquesta fóra la conclusió d'un informe de la Philip Morris, fet públic pel 'Wall Street Journal'. Es tracta d'un episodi més en la guerra entre la indústria del tabac i les autoritats sanitàries.

La Philip Morris no ha descobert la sopa d'all ni el *Wall Street Journal* ha revelat res d'extraordinari. Però les notícies sobre el tabac semblen destinades a ocupar titulars de la premsa, com una mostra de la radicalitat de la lluita entre les indústries del ram i les autoritats sanitàries, especialment als Estats Units.

Fa uns dies el diari financer nord-americà feia conèixer un informe intern de la companyia de tabac segons el qual la nicotina tenia efectes addictius semblants a la cocaïna i algunes drogues més. Philip Morris deia que, l'informe, no l'havia redactat cap científic, i que reconeixien que la nicotina tenia efectes farmacològics, si bé no era necessàriament addictiva.

Era un episodi més de la guerra que des de fa mesos porta als mitjans de comunicació documents interns de les companyies i defenses cada cop més rebuscades d'aquestes. Però per a saber els efectes de la nicotina no cal pas anar a remenar els arxius de la Philip Morris. Ni tampoc trencar-se gaire el cap per deduir que les tabaques ja saben, de fa temps, els efectes del tabac. El mes de setembre un estudi publicat al setmanari nord-americà *Science* assenyalava la descoberta del mecanisme d'acció de la nicotina. Aquest compost sembla que no actua directament sobre les neurones, com molts investigadors es pensaven fins aleshores, sinó que té una influència indirecta. La nicotina estimularia un neurotransmissor anomenat glutamat, implicat en diversos processos cerebrals. Els efectes sembla que es palesen sobretot en el sistema límbic, lligat, entre més processos, als mecanismes de la memòria i del plaer. Això explicaria, segons els investigadors, per què la nicotina incita l'organisme a no prescindir-ne.

Però els estudis científics tenen diverses conseqüències, que després es poden aprofitar, destacant-ne només una part, en benefici dels interessos que siguin. El coneixement del mecanisme d'acció de la nicotina serà útil per a destriar el paper d'uns quants neuro-

transmissors –substàncies que estableixen la comunicació entre neurones i activen o inhibeixen sensacions i accions–. I aquests neurotransmissors poden tenir un paper en malalties com el mal d'Alzheimer –el tipus més estès de demència senil– o el Parkinson.

Doncs precisament això ja ha estat aprofitat per algunes persones. El mes de maig passat el president de Tabacalera, Pedro Pérez, afirmava que el tabac, en petites quantitats, era beneficiós per a prevenir aquestes dues malalties. Ràpidament metges i autoritats sanitàries el blasmaren i li demanaren la dimissió. És cert que alguns estudis assenyalen que els fumadors tenen menys risc de patir d'Alzheimer, i que hi ha qui afirma que la nicotina podria potenciar la memòria i la capacitat de concentració que falla en aquests malalts. Però uns altres estudis, fets sobre bessons idèntics, no han trobat cap relació entre l'Alzheimer i no tabaquisme. A més, les recerques assenyalen que la nicotina "podria" endarrerir l'aparició de l'Alzheimer i del Parkinson, però també destaquen que no hi ha proves concloents ni en favor d'aquesta possibilitat ni contra. Són matisos que el senyor Pérez va passar per alt.

Sobre el que sí que hi ha estudis és sobre els efectes comparats de la cocaïna i del tabac. Preocupats per l'augment dels consumidors de cocaïna als Estats Units –actualment n'hi ha més de trenta milions–, alguns estudiosos han examinat els efectes fisiològics de la ingestió d'aquesta substància. El març del 1994 es va publicar un estudi de la Universitat de Texas, fet sobre quaranta-dos fumadors dividits en tres grups. A un grup, li havien administrat cocaïna, a un altre, li havien fet fumar un cigarret i, al tercer, li havien proporcionat totes dues coses.

En tots tres grups van percebre un augment de la demanda d'oxigen per part del cor i un estrenyiment de les artèries coronàries. Ara, tots dos efectes junts fan que el cor demani més oxigen i que les artèries tinguin menys capacitat de proporcionar-li'n. L'estudi mostrava que la cocaïna i el tabac tenien efectes semblants. Però el fet més destacable era que prendre cocaïna i fumar tabac, de manera conjunta, augmentava de forma important aquests efectes. És a dir, cocaïna i tabac es potencien mútuament. Els investigadors també assenyalaven que les quantitats administrades eren petites, comparades amb les que consumeixen habitualment els cocaïnòmans i els fumadors.

Per més que la indústria del tabac faci l'orni, ja sap de fa anys els efectes del producte que distribueix. Enguany mateix el *Journal of the American Medical Association* destacava més d'un miler de documents interns de Brown and Williamson, amb la tercera com-

QUIN TEMPS FA?

**«En aquesta predicció
jugo sobre segur.
Us divertireu amb
la meteorologia»**

panyia tabaquera més gran dels Estats Units, i la seva germana, British American Tobacco. Els documents mostren que, ja fa més de trenta anys, les companyies coneixien diversos efectes de la nicotina, i que experimentaven per saber-ne més. Alguns dels experiments fets per la indústria del tabac són tan estremidors com la utilització de nens i adolescents de conillets d'índies per a estudiar l'addicció a la nicotina.

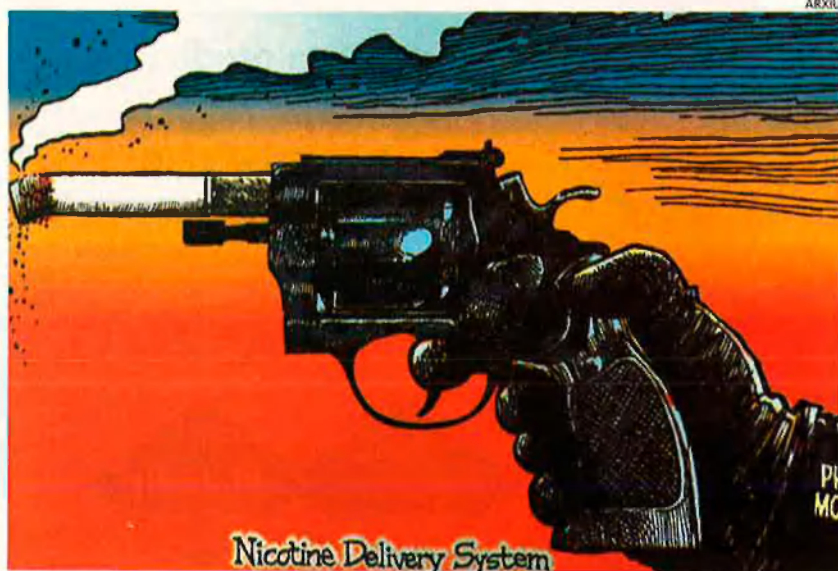
Molts d'aquests documents han arribat

Els esforços propagandístics de les marques dobles el risc que alguns adolescents comencin a fumar. Els interessos del tabac són disfressats de lluita per les llibertats civils.

d'una forma anònima a la Universitat de Califòrnia de San Francisco. Un dels investigadors, Staton Glatz, fins i tot els va introduir a Internet. Els interessats poden consultar-los a la següent adreça electrònica: <http://www.library.ucsf.edu/tobacco/>.

Uns altres estudis recents tampoc no fan gens de gràcia als industrials del tabac. John Pierce, un epidemiòleg de la Universitat de Califòrnia de San Diego, ha dirigit dos estudis sobre l'impacte de la publicitat del tabac en els adolescents. El primer estudi conclou que la publicitat incita els adolescents a començar a fumar. El segon assenyalava que els esforços propagandístics de les companyies dobles el risc que alguns adolescents comencin a fumar. Tots dos estudis foren analitzats i discutits per diversos experts consultats per la revista *Science*. Alguns hi emeteren un judici desfavorable, però n'hi ha que digueren que eren suggestius.

Segons Pierce i els seus col·legues la publicitat feta des del 1880 ha contribuït a augmentar l'hàbit de fumar entre nois i noies de catorze anys a disset. Alguns aspectes dels estudis assenyalen que la publicitat pot tenir un efecte més poderós a l'hora de començar

Alguns estudis assenyalen que els fumadors tenen menys risc de patir d'Alzheimer. Però no n'hi ha proves concloents.

a fumar que no pas els hàbits de familiars i amics.

Aquest foc creuat d'estudis i d'opinions ha fet un pas més en la campanya oberta per Philip Morris a l'estat espanyol per "denunciar" la manca de llibertat que afecta els fumadors, que es veuen desplaçats dels llocs de treball o d'esbarjo, si volen encendre una cigarreta. Algunes associacions mèdiques ja han criticat la campanya.

La indústria del tabac, doncs, mira de defensar els seus interessos disfressant-se de bondadosa lluitadora per les llibertats civils. I directius com Pedro Pérez trien elements concrets d'alguns estudis no concloents per cantar les excel·lències del tabac.

Seria absurd, certament, de negar al tabac tot benefici. A primers de novembre el *New England Journal of Medicine* assenyalava que les persones que deixen de fumar poden atribuir a aquest fet un augment de pes. Segons l'estudi, les persones que havien deixat de fumar aquests deu darrers anys era més probable que tinguessin sobrepès que no pas les que no havien fumat mai. En homes, la quarta part de l'increment de pes era atribuït al fet de deixar de fumar. En dones, només es podia imputar a l'abandó de l'hàbit una sisena part de l'augment de pes. Són dades contrastades que poden utilitzar les companyies de tabac per cridar l'atenció dels qui no volen engrair-se. Però sense passar per alt els estudis, cada cop més nombrosos, que assenyalen el paper del tabac en el càncer de pulmó i en les malalties cardiovasculars. **Xavier Duran**

QUIN TEMPS FA?

«Us divertireu amb la meteorologia»

Quin temps fa?, el nou joc d'El Punt i Caixa de Girona, us proposa fer un recorregut lúdic i didàctic pels fenòmens atmosfèrics de trenta ciutats d'Europa a través del qual els jugadors es veuen obligats a aprendre les nocions indispensables per fer d'«home del temps». El joc porta incorporada una edició especial del llibre *Quin temps farà?* del meteoròleg Alfred Rodríguez i Picó. El preu és de 5.900 ptes. -3.800 ptes. per als subscriptors- i només es podrà obtenir per comanda telefònica. Per reservar el vostre joc ja podeu trucar al 902-22 10 10, de dilluns a divendres, de les 9 del matí a les 2 del migdia i de les 4 de la tarda a les 7 del vespre.

902 22 10 10

